

SZÁZADOK
MOHÁCS-TANULMÁNYOK II.

SZÁZADOK 2025. ÉVI KÜLÖNSZÁMA

SZÁZADOK KÖNYVEK

Sorozatszerkesztő
Csukovits Enikő

SZÁZADOK

Mohács-tanulmányok

Második kötet

Szerkesztette
FODOR PÁL

Magyar Történelmi Társulat –
ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja
Történettudományi Kutatóintézet
Budapest, 2025

A Századok e különszámának kiadását
Magyarország kormányának támogatása tette lehetővé
az 1159/2023. (IV. 27.) kormányhatározat 17. a) pontja és a
Nemzeti Örökség Intézete és a Magyar Történelmi Társulat
között létrejött,
„A Századok c. folyóirat az első és a második mohácsi csatáról szóló
különszámának megjelentetése”
tárgyú, NÖRI 1446-3/2025. sz. vállalkozással
vegyes felhasználási szerződés alapján

Lektorálta: Kenyeres István

ISBN 978-963-416-464-7

ISSN 2498-8154

© Magyar Történelmi Társulat, ELTE HTK TTI, 2025

© Szerzők

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket
illetően is.

Borítókép: Charles Herbel: Schlacht bei Mohacz 1687
című festményének részlete.

Innsbruck, Hofburg © Burghauptmannschaft Österreich.

Fotó: Bunge (Firma Neubauer)

Kiadja a Magyar Történelmi Társulat
és az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja

Történettudományi Kutatóintézet

Felelős kiadó: Fodor Pál, Molnár Antal

Tördelés: Horváth Imre

Olvasószerkesztő: Villás Valéria

Borító: Böhm Gergely terve nyomán Horváth Imre

Nyomdai munka: Prime-Rate Kft.

Felelős vezető: dr. Tomcsányi Péter

TARTALOM

Fodor Pál

A „két mohácsi csata” (1526, 1687) történelmi távlatai. Bevezető gyanánt . . .	9
<i>Az első mohácsi csata (1526)</i>	9
<i>A második mohácsi csata (1687)</i>	17

Bachusz Dóra

Vincenzo Guidotto velencei titkár jelentései a magyar királyi udvarból (1524–1525)	23
<i>Bevezetés</i>	23
<i>Historiográfia</i>	24
<i>A velencei titkár: Vincenzo Guidotto</i>	26
<i>Vincenzo Guidotto pályafutása</i>	28
<i>Követek a budai udvarban (1523–1526)</i>	32
<i>Vincenzo Guidotto második budai küldetése</i> <i>idején küldött jelentései</i>	34
<i>A zárójelentés</i>	40
<i>Összegzés</i>	44
<i>Források: Vincenzo Guidotto jelentései a magyar királyi udvarból</i>	46

Göksel Baş – Fodor Pál

Az oszmán hadsereg létszáma és összetétele az 1526. évi mohácsi hadjáratban	71
--	----

B. Szabó János

Az 1526. évi hadjárat „új geometriája” és a mohácsi csata. Vizek, utak és a déli végek védelme	95
---	----

Pálffy Géza

A magyar történelem egyik legnagyobb közös sorsfordulója: Mohács (1526) és Buda (1541)	109
<i>Bevezetés: 1526/1541 – a magyar és közép-európai történelem egyik</i> <i>legsúlyosabb közös sorsfordulója</i>	109

<i>A csata konkrét veszteségei</i>	111
<i>Rövid távú súlyos következmények</i>	114
<i>Évszázadokra kiható sorsdöntő változások: tartós területi szétdarabolódás és „Trianon etnikai gyökerei”</i>	120
<i>Modern korig tartó változások: örökre megszűnt magyar udvar és két főváros négy évszázadon át</i>	122
 <i>Lakatos Bálint – Szende Katalin</i>	
A Lázár-térkép, Cuspinianus és az oszmán fenyegetés	129
<i>A Lázár-térkép és a bécsi humanisták</i>	130
<i>Cuspinianus és a mohácsi vereség</i>	135
<i>Összegzés</i>	149
 <i>Hámori Nagy Zsuzsanna</i>	
Lengyelek I. János környezetében (1527–1534). I. rész: Katonák, diplomaták, familiárisok	151
<i>Kísérletek lengyel katonaság felfogadására 1527-ben</i>	155
<i>A szinai csata: tatárok</i>	164
<i>A szinai csata: lengyel tisztek</i>	168
<i>Familiárisok és más lengyelek János király környezetében</i>	178
<i>Összegzés</i>	186
<i>Függelék: A Łaski család rokoni hálózata</i>	189
 <i>Varga J. János</i>	
Sáncok, szpáhik, janicsárok: a harsány-hegyi csata tanulságai	191
 <i>Tóth Ferenc</i>	
A második mohácsi csata „francia hadvezérek” szemével	221
<i>A „francia hadvezérek” és egodokumentumaik</i>	222
<i>A csata értékelése</i>	228
<i>Összegzés</i>	235
 <i>G. Etényi Nóra</i>	
A nagyharsányi csata korabeli nyomtatott reprezentációja	
a Német-római Birodalomban	237
<i>A második mohácsi csata 1687-es röplapokon</i>	237
<i>Kézírtatos városi krónikák a nagyharsányi csata birodalmi ünnepléséről</i>	239
<i>Metszetes haditudósítások és szimbolikus értelmezések a második mohácsi csatáról</i>	251

Jelenfi Róbert

A nagyharsányi csata hírei a francia nyelvű sajtóban. Narratívák, politikai szándékok és sajtóstratégiák	273
<i>Bevezetés – A nagyharsányi csata jelentősége a francia nagypolitikában</i>	273
<i>Francia „sajtókörkép” XIV. Lajos uralkodása alatt</i>	275
<i>A hadjárat árnyékában: hírek, narratívák és bizonytalanságok</i> <i>1687 tavaszán</i>	280
<i>Ki aratta a győzelmet? Lotaringiai Károly és Miksa Emánuel</i> <i>a híráramban</i>	291
<i>Kitalált márkik és visszatérő vádak: francia jelenlét</i> <i>az oszmán oldalon?</i>	297
<i>A győzelem narratívája</i>	304
<i>Összegzés</i>	311

Horváth Réka

„Nem nehéz elképzelni, hogy itt semmi másról nem beszélnek, mint a híres csatában nemrég történekről.” A <i>London Gazette</i> híradása a nagyharsányi csatáról	313
<i>Bevezetés – A nagyharsányi csata és írott forrásai</i>	313
<i>Az angol periodikus sajtó a 17. század második felében</i> <i>és a London Gazette</i>	321
<i>A London Gazette híradása a nagyharsányi csatáról</i>	326
<i>Összegzés</i>	341

Papp Júlia

Az 1687. évi második mohácsi (nagyharsányi) csata emlékezete	343
<i>A nagyharsányi csata európai emlékezete</i>	347
<i>A nagyharsányi csata magyarországi emlékezete</i>	376
<i>Az 1926-os emlékmű terve</i>	383
<i>A nagyharsányi csata emlékezete a 21. században</i>	388

Molnár-Kovács Zsófia

A középiskolai tantervek és történelemtankönyvek Mohács-képe (1867–1945)	391
<i>Módszertan</i>	392
<i>Tantervi és tankönyvi források</i>	393
<i>1526 a szillabuszokban</i>	395
<i>A Mohács-kép tartalmi vizsgálata a történelemtankönyvekben</i>	397
<i>Összegzés</i>	404

